

פרק שלישי סדר תעניות אלו

דף י"ט

סדר תעניות אלו

בפרק ראשון כבר נתבאר, שכשלא ירדו גשמים עד זמן רביעה שלישית של יורה, [שלדעת רבי מאיר זמנה שבעה עשר במרחשון], החלו היחידים להתענות. ואם התעכבו הגשמים עוד, ולא ירדו עד ראש חודש כסלו, גוזרים על הציבור שלוש תעניות קלות, ואם התעכבו הגשמים עוד, גוזרים עוד שלוש תעניות, חמורות יותר מהראשות, ואם התעכבו הגשמים עוד, גוזרים עוד שבע תעניות חמורות מהכל.

ומבואר שדווקא על עיכוב גשמים תקנו סדר זה של תעניות מהקל לכבד, אולם יש דברים, שמיד מתענים עליהם תעניות חמורות, והדברים הללו יתבארו בעזה"י בפרק זה.

דברים שמתריעים עליהם מיד מחמת שינוי מטבע העולם

הדברים הבאים, שיש בהם שינוי מטבעו של עולם, אם ארעו, גוזרים עליהם מיד תעניות חמורות כתעניות אחרונות של מניעת גשמים שמתריעים בהם בשופרות.

א. צמחים ששנו.

כלומר, ששינוי הצמחים ממנהגם, כגון "תחת חטה יצא חוח [=מין קוץ]", "ותחת שערה באשה [=דומה לשעורה וגרועה ממנה]" (איוב ל"א מ'), ושלא היו חיטים בשבולים, או כל שינוי אחר.

ב. ירדו גשמים וזרעו לא צמחו.

כלומר ירדו גשמים כתקנם, ולא הצמיחו את הזרעים הנזרעים, שלא כדרך העולם, שהגשמים מגדלים את הזרעים.

צמחים שיבשו

לדעת רב נחמן, דווקא כשגדלו צמחים בצורה משונה מרגילותם, מתענים עליהם